

PROCEDURA WEWNĘTRZNA POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM Z LĘKAMI I NIEŚMIAŁOŚCIĄ

(Jak wesprzeć nieśmiałego przedszkolaka)

ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY NR 5 W GDAŃSKU PRZEDSZKOLE NR 13

1. Cel procedury

Celem procedury jest ujednoczenie działań nauczycieli i specjalistów przedszkola w zakresie rozpoznawania oraz wspierania dzieci z lękami, nieśmiałością, a także z podejrzeniem mutyzmu wybiórczego.

2. Obserwacja dziecka

Pierwszym krokiem jest systematyczna obserwacja dziecka w różnych sytuacjach przedszkolnych oraz próba określenia rodzaju i nasilenia trudności.

2.1. Nieśmiałość rozwojowa (3–4 lata)

Nieśmiałość charakterystyczna dla wieku przedszkolnego (szczególnie u dzieci 3–4-letnich) często ustępuje po okresie adaptacji do nowego miejsca i osób.

Działania nauczyciela:

- rozmowa z rodzicami na temat funkcjonowania dziecka w domu i wśród najbliższej rodziny,
- obserwacja postępów dziecka w procesie adaptacji.

Jeżeli rodzice informują, że dziecko również w domu jest wycofane, nieufne i ma trudności w komunikacji, należy rozważyć skierowanie dziecka do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej (PPP) w celu pogłębionej obserwacji i wsparcia. Może to wskazywać na mutyzm wybiórczy lub lęk społeczny.

3. Postępowanie w przypadku podejrzenia mutyzmu wybiórczego

3.1. Zasady pracy z dzieckiem:

1. Rozmawiaj z dzieckiem i dawaj mu czas na odpowiedź – odpowie, gdy będzie na to gotowe.
2. Na początku zadawaj pytania zamknięte, wymagające odpowiedzi „tak” lub „nie”.
3. Pozwalaj dziecku na swobodną zabawę z innymi dziećmi – nie izoluj go od grupy.

4. Nieśmiałość jako cecha temperamentu

Około 20% dzieci to dzieci nieśmiałe, które w przyszłości mogą stać się nieśmiałymi dorosłymi. Jest to cecha osobowości, a nie zaburzenie.

Takie dziecko wymaga wzmacniania poczucia własnej wartości, akceptacji i delikatnego zachęcania do aktywności – bez przymusu.

4.1. Zalecane formy wsparcia

1. Ucz stopniowo

- przygotowuj dziecko do konkretnych sytuacji,
- przedstawiaj plan dnia (np. rano),
- uprzedzaj i wyjaśniaj, co będzie się działo,
- pozwól dziecku decydować, czy chce wziąć udział w występach lub przedstawieniach,
- omawiaj przebieg wydarzeń krok po kroku i szanuj decyzję dziecka.

2. Szanuj uczucia dziecka

- rozmawiaj z grupą o różnorodności ludzi oraz o szacunku dla emocji i zachowań innych,
- dawaj dziecku prawo do decydowania o sobie (np. czy chce odpowiadać na zajęciach, recytować wiersz),
- nie zmuszaj – akceptuj decyzje dziecka.

3. Wzmacniaj relacje rówieśnicze

- zachęcaj do pracy lub zabawy w parach, szczególnie z dziećmi o podobnym temperamencie,
- spokojne tempo pracy, milczenie i początkowy dystans mogą sprzyjać budowaniu relacji i poczucia bezpieczeństwa.

5. Jak rozpoznać mutyzm wybiórczy

Mutyzm wybiórczy można podejrzewać, gdy:

- dziecko nie mówi w określonych sytuacjach, w których mówienie jest oczekiwane, a w innych mówi swobodnie,
- objaw utrzymuje się co najmniej jeden miesiąc,
- brak mówienia nie wynika z nieznamomości języka,
- trudności utrudniają funkcjonowanie edukacyjne i społeczne,
- dziecko wybiera osoby, przy których mówi,

- przyczyny mają charakter psychologiczny,
- trudności nie wynikają ze złej woli dziecka,
- mutyzm wybiórczy nie jest tożsamy z nieśmiałością.

6. Diagnoza dziecka z podejrzeniem mutyzmu wybiórczego

1. Kontakt z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną (złożenie wniosku, wywiad, diagnoza psychologiczna i logopedyczna).
2. Wydanie opinii przez PPP – w przypadku podejrzenia mutyzmu poradnia zaleca konsultację psychiatryczną.
3. Diagnoza psychiatryczna – lekarz potwierdza lub wyklucza rozpoznanie.
4. Wystąpienie o orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku potwierdzenia mutyzmu wybiórczego).
5. Wystąpienie do PPP o:
 - opinię o potrzebie Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka (WWRD – dla dzieci przedszkolnych) lub
 - orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z powodu zagrożenia niedostosowaniem społecznym (dla dzieci szkolnych).

7. Podstawa prawna

Procedura została opracowana w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w szczególności:

1. Ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 737 z późn. zm.).
 2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1798).
 3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2061).
 4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci (Dz.U. z 2017 r. poz. 1635).
 5. Statut Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 5 w Gdańsku.
-

Procedura ma charakter wewnętrzny i stanowi materiał pomocniczy dla nauczycieli, specjalistów oraz dyrektora placówki. Może być aktualizowana w zależności od potrzeb dziecka, zmian organizacyjnych oraz obowiązujących przepisów prawa.